

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

20 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski (przewodniczący)

SSN Beata Janiszewska (sprawozdawca)

SSN Maciej Kowalski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 20 listopada 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej P. spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z 19 maja 2022 r., I ACa 1159/21,

w sprawie z powództwa M.Z. i J.Z.

przeciwko P. spółce akcyjnej w W.

o zapłatę i ustalenie,

1. oddała skargę kasacyjną,

**2. zasądza od P. spółki akcyjnej w W. na rzecz M.Z. i J.Z. kwotę
5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z odsetkami w wysokości
odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia
pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia
orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

Beata Janiszewska Krzysztof Grzesiowski Maciej Kowalski

[J.T.]

UZASADNIENIE

Powodowie M.Z. i J.Z. wniesli ostatecznie o zasądzenie solidarnie na ich rzecz od pozwanego P. S.A. w W. (dalej: bank) kwoty 125 983,03 zł wraz z bliżej oznaczonymi odsetkami oraz o ustalenie, że nie istnieje stosunek prawny mający wynikać z bliżej określonej umowy kredytu zawartej przez nich z poprzednikiem prawnym pozwanego banku. Sąd Okręgowy w Częstochowie uwzględnił oba żądania w całości.

Następnie Sąd Apelacyjny w Katowicach w jedynie niewielkiej części (co do odsetek) uwzględnił apelację pozwanego, a ponadto za zasadny uznał zgłoszony przez bank zarzut zatrzymania. Ustalił przy tym, za Sądem pierwszej instancji, że 4 grudnia 2009 r. zawarta została umowa kredytu opiewająca na równowartość 53 290,70 franków szwajcarskich w walucie polskiej, jednak nie więcej niż 140 000 zł. W sprawie poczyniono również szczegółowe ustalenia co do okoliczności zawarcia tej umowy oraz jej treści, w tym dotyczące przyjętego w kontrakcie mechanizmu powiązania kredytu z walutą obcą (denominacji). Choć kwotę kredytu i harmonogram spłat wyrażono w walucie obcej, to miał on zostać wypłacony w złotych – po przeliczeniu kwoty z waluty obcej (franka szwajcarskiego). W złotych polskich miały być także spłacane raty – po przeliczeniu złotych na franki szwajcarskie. W obu przypadkach uzgodniono dokonywanie przeliczeń według publikowanej przez bank tabeli kursowej, odpowiednio po kursie kupna oraz sprzedaży.

Zawierając umowę, powodowie działali jako konsumenci; środki miały być przeznaczone na wykończenie domu. Kredyt został uruchomiony, a następnie był spłacany przez kredytobiorców. Powodowie tytułem rat uiścili na rzecz banku łącznie 125 983,03 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Apelacyjny ocenił, że postanowienia umowne kształtujące mechanizm denominacji na podstawie jednostronnie ustalanego przez bank kursu wymiany walut były niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. i nie wiązały powodów jako konsumentów. Postanowienia te podlegały przy tym badaniu przez pryzmat przesłanek zastosowania tego przepisu,

gdyż, choć określały główne świadczenia stron, to nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c.). Jednoznaczność rozumieć należy przy tym, zdaniem Sądu drugiej instancji, nie jako zrozumiałość postanowienia w sensie gramatycznym, lecz jako przejrzystość skutków ekonomicznych konkretnego rozwiązania umownego. Sporne klauzule nie spełniały tego kryterium, gdyż stosowane przez pozwanego kursy walut, a w konsekwencji kwoty podlegające wypłacie i spłacie, mogły być ustalane w sposób arbitralny.

W konsekwencji powyższego Sąd Apelacyjny ocenił, że umowa stron okazała się nieważna. Jej wykonanie nie było bowiem możliwe bez postanowień niewiążących powodów jako konsumentów. Tym samym żądane w sprawie kwoty podlegały zasądzeniu jako świadczenia nienależne (art. 410 § 1 w zw. z art. 405 k.c.). Jednocześnie uwzględnieniu podlegało żądanie ustalenia (art. 189 k.p.c.), gdyż powodowie mieli interes prawny w jego dochodzeniu. Samo częściowe rozliczenie dotychczas uiszczonych świadczeń nie stabilizowało bowiem sytuacji prawnej stron procesu.

Bank wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego, zarzucając naruszenie: (1) art 382 oraz art 328 § 2 w zw. z art 391 § 1 k.p.c., (2) art 328 § 2 w zw. z art 391 § 1 k.p.c., (3) art. 65 § 2 w zw. z art. 56 k.c., (4) art. 65 § 2 w zw. z art. 56 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 pr.bank, (5) art. 65 § 2 w zw. z art. 56 w zw. z art. 60 w zw. z art. 385¹ § 1 k.c., (6) art. 385¹ § 1 k.c., (7) art. 385¹ § 1 k.c. (w inny sposób niż w zarzucie szóstym), (8) art. 385¹ § 1 k.c. i art. 69 ust. 1 pr.bank, (9) art. 58 § 1 w zw. z art. 58 § 3 w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pr.bank. w zw. z art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe oraz art. 358 § 2 w zw. z art. 56 k.c.

Pierwsze dwa zarzuty dotyczyć miały sposobu sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia, przy czym pierwszy z nich wskazywał także na pominięcie przez Sąd Apelacyjny poszczególnych postanowień umowy (jej części ogólnej oraz szczegółowej), bez należytego omówienia w uzasadnieniu wyroku.

Zarzuty trzeci, czwarty i piąty dotyczyły wykładni umowy kredytu. W ocenie skarżącego Sąd Apelacyjny powinien był przyjąć, że umowa pozwalała powodowi na dokonywanie spłat rat bezpośrednio we franku szwajcarskim; zdaniem pozwanego

doszło też do błędnego uznania spornej umowy za dotyczącą kredytu indeksowanego do waluty obcej, podczas gdy był to kredyt denominowany we franku szwajcarskiej (a nie: indeksowany do tej waluty). Bank podniósł również, że zgodnie z umową nie był on uprawniony do stosowania dowolnych, arbitralnie wybranych kursów walut, a tabela kursowa miała odzwierciedlać rynkową wartość walut.

W zarzucie szóstym zakwestionowano ocenę, że postanowienia dotyczące mechanizmu powiązania kredytu z walutą obcą były niedozwolone. Skarżący podał przy tym w wątpliwość ocenę, że jako kredytodawca mógł kształtować tabelę kursową w dowolny sposób, a także brak przyjęcia przez Sąd drugiej instancji, że powodowie byli uprawnieni do spłacania kredytu bezpośrednio we frankach szwajcarskich (z pominięciem przeliczeń). Kolejny, siódmy, zarzuty dotyczył natomiast oceny, że wspomniane postanowienia były niejednoznaczne, podczas gdy, zdaniem banku, „sformułowanie klauzul w sposób jednoznaczny oznacza ich sformułowanie w sposób zrozumiały”. W zarzucie ósmym ponownie zakwestionowano uznanie spornych postanowień umownych za niedozwolone, a w ostatnim, dziewiątym – przyjęcie, że skutkiem braku związania powodów tymi postanowieniami jest niezwiązanie stron umową także w pozostałej części.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powodowie wnieśli o jej oddalenie oraz o zasądzenie od banku kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlegała oddaleniu.

Zarzuty naruszenia przepisów postępowania były nietrafne.

Po pierwsze, skarżący wskazuje na naruszenie art. 328 § 2 k.p.c., podczas gdy unormowanie to od 7 listopada 2019 r. dotyczy sposobu obliczania terminu na zgłoszenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku. W niniejszej sprawie znajdują przy tym zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu nadanym im przez ustawę z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, co wynika z art. 9 ust. 2 tej ustawy. W sprawie nie zachodzi przy tym wyjątek określony w art. 9 ust. 4 wspomnianej ustawy, albowiem wyrok Sądu pierwszej instancji zapadł

w 2021 r., a zatem apelację wniesiono już po wejściu w życie wspomnianej nowelizacji, tj. po 7 listopada 2019 r.

Po drugie, Sąd Apelacyjny ustalił treść dokumentów składających się na umowę. Wskazanie, że pominął on część materiału dowodowego, nie znajduje zatem podstaw. Odrębnym zagadnieniem jest to, czy Sąd prawidłowo wyłożył poszczególne postanowienia umowy; jednak kwestia ta może stanowić jedynie przedmiot zarzutu naruszenia prawa materialnego, a nie art. 382 k.p.c.

Po trzecie, zaskarżone orzeczenie poddaje się kontroli kasacyjnej. Nie jest trafne odmienne stanowisko pozwanego, motywowane tym, że Sąd Apelacyjny nie wypowiedział się w przedmiocie „sposobu rozumienia i oceny przesłanek abuzywności postanowienia z art. 385¹ § 1 k.c.” Uzasadnienie orzeczenia nie jest opracowaniem o charakterze naukowym; Sąd nie ma obowiązku pogłębionej analizy każdego przepisu – zwłaszcza, jeżeli znaczenie danej regulacji jest oczywiste i zostało już doskonale rozpoznane zarówno w orzecznictwie, jak i w nauce prawa.

Nietrafne były także wszystkie zarzuty naruszenia prawa materialnego dotyczące wykładni spornej umowy. Sąd drugiej instancji prawidłowo ustalił bowiem jej treść, a w konsekwencji treść łączącego strony stosunku prawnego.

Okoliczność, że konsumenci mogli spłacać raty kredytu wyłącznie w walucie polskiej, z zastosowaniem mechanizmu przeliczeń, jest oczywista w świetle treści umowy. Wniosku tego nie podważają wywody skarżącego, że konsumenci mogli spłacać raty bezpośrednio w walucie obcej, ponieważ kwotę kredytu wyrażono we franku szwajcarskim, a powodowie byli zobowiązani do spłaty całości zadłużenia (tak s. 20-22 skargi). Niezasadne było również twierdzenie w skardze kasacyjnej, że Sąd drugiej instancji błędnie ocenił, iż sporny kontrakt dotyczył kredytu indeksowanego, a nie denominowanego; ocena taka nie została bowiem przez ten Sąd wyrażona (przy czym oba te terminy nie mają ściśle zdefiniowanego znaczenia, lecz stanowią przyjęte w praktyce określenia mające na celu uproszczenie identyfikacji empirycznie wykształconych rodzajów umów kredytu).

Zgodnie z zawartą przez strony umową wypłata kredytu miała nastąpić w złotych, przy czym bank zastrzegł, że wypłacona kwota nie może przekroczyć 140 000 zł. W tej właśnie walucie kredyt został uruchomiony, a powodowie nie mogli

domagać się wypłaty bezpośrednio w walucie obcej. Również w złotych następować miały spłaty poszczególnych rat. Stanowisko procesowe pozwanego nie współgra zatem z treścią umowy oraz z ustaleniami faktycznymi poczynionymi w sprawie. Oczywiście możliwe jest zawarcie umowy kredytu w walucie obcej (kredyt czysto walutowy); wówczas jednak zarówno wypłata, i spłata kredytu następuje w tej właśnie walucie – inaczej niż miało to miejsce w okolicznościach niniejszej sprawy. Nietrafne było również kwestionowanie wyników wykładni spornej umowy w takim zakresie, w jakim Sąd Apelacyjny uznał, że postanowienia ocenione jako abuzywne stwarzały bankowi swobodę w kształtowaniu tabeli kursowej. Skarżący nie wyjaśnił w istocie, z czego miały wynikać – wiążące go w stosunku zobowiązaniowym z powodami - ograniczenia w podawaniu w tabeli określonych wartości walut; nie jest tu wystarczające poprzestanie na stwierdzeniu, że strony umówiły się w istocie na „kursy rynkowe”.

W konsekwencji trafne było uznanie przez Sąd Apelacyjny, że sporne postanowienia są niedozwolone; sam pozwany zdaje się dostrzegać, że przydanie bankowi swobody w kształtowaniu wysokości kredytu podlegającego wypłacie oraz wysokości poszczególnych rat jest abuzywne. W skardze trafnie zauważono, że mechanizm powiązania kredytu z walutą obcą sam w sobie nie jest niedozwolony. Rzecz jednak w tym, że o kursach stosowanych do przeliczeń jednostronnie decydował pozwany. Sporne postanowienia podlegały przy tym badaniu przez pryzmat kryteriów z art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c., gdyż nie były ujęte w sposób jednoznaczny. Wbrew stanowisku powoda kryterium jednoznaczności nie należy utożsamiać z samą zrozumiałością postanowienia. Odmienny pogląd w tej kwestii jest utrwalony co najmniej od czasu wyroku TSUE z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13 (Kásler i Káslerné Rábai).

Wobec powyższego oceny wymagał ostatni zarzut skargi, w którym podważono ocenę o konsekwencjach uznania za niedozwolone postanowienia umownego dotyczącego mechanizmu powiązania kredytu z walutą obcą. Kwestia możliwości dalszego wykonywania zobowiązania z umowy kredytu po wyeliminowaniu z niej tzw. klauzuli kursowej została już jednak wyjaśniona – odmiennie od stanowiska skarżącego – w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, OSNC 2024, Nr 12, poz.

118. W orzeczeniu tym stwierdzono, iż w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów (punkt 1) oraz że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie (punkt 2). Sąd Najwyższy w obecnym składzie nie znajduje podstaw do podjęcia działań unormowanych w art. 88 § 1 u.s.n., wobec czego pozostaje związany stanowiskiem wyrażonym w uchwale (zob. wyroki SN z 21 listopada 2024 r., II CSKP 1088/24, oraz z 27 lutego 2025 r., II CSKP 1815/22).

W świetle powyższego skarga kasacyjna podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, wysokość tych kosztów ustalając na podstawie § 2 pkt 7 w zw.z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Z uwagi na powyższe orzeczono jak w sentencji wyroku.

Beata Janiszewska

Krzysztof Grzesiowski

Maciej Kowalski

[J.T.]

[a.ł]